

Dette værk er downloadet fra **Danskernes Historie Online**

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennytte forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaeigt.dk>

Nyfjøbing Lærde Skole

siden

Dens Reform i Nov. 1806.

Et

Indbudelsesskrift

til den offentlige Examen sammesteds

i October 1808,

ved

S. N. J. Bloch,

Skolens Rector.

Kjøbenhavn, 1808.

Trykt hos Høfbogtrykker N. Christensen.

I det jeg her forstegang har den Lykke at funne
bekjendtgøre en offentlig Prøve i den mig aller-
naadigst anbetroede Lærde Skole, vidsse jeg intet
Venne, hvis Valg bedre kunde svare til Øjeme-
det og for nærværende Tid have større Nutte, end
om jeg betjende mig af denne Leilighed for, saa-
vidt muligt, at udbrede Bekjendtskabet til en Ind-
retning, der, hvis de af dens Personale anvendte
Bestræbelsler ikun maatte være saa lykkelige at
svare til Regeringens landsfaderlige Hensigter,
sikkert kunde smigre sig med at fortjene det Stifts
eller den Kredsес Tillid, for hvilken Den nærmest
er bestemt eller overhovedet staar aaben. En
saadan Bekjendtgørelse synes at være saa meget
mere gavnlig, som de Tviol, der selv hos for-
nuftige og liberaltdommende Folk endnu kunde
opstaae imod de no're høistbetydelige Forbedrin-
ger i det lærde Skolevæsen, gemeenlig have deres
Grund i Ubekjendtskab med disse Forandringers
Tendenz, Land og virkelige Bestæffenhed. Da
imidlertid en fuldstændig raisonneret Udvikling af

Samme vilde kræve mere Udførlighed, end Stes-
det, Tiden og Diemedet her kunde tillade, har jeg
maattet indfrænke mig til, allene at give Læseren
en fort Notiz om, hvad her hidtil allerede er for-
anstaltet og udrettet; dog saaledes, at jeg derved
sedse tog Hensyn paa de Punkter, hvorom jeg
enten virkelig har hørt eller endnu funde formode
at ver gaves mangen urigtig Dom; og dette maae
da være min Undstykning for de bemærkninger,
man her sommesteds kunde ansee som overflødige.
Blot historisk skal min Fremgangsmaade være;
thi Interpretningen selv behøver ingen Apologie, og
vere Beskrivelser efter at virke i dens Land vil-
de det her ikke være for mig passende at bedømme.
Kun reen Sandhed skal føre min Pen, imedeus
jeg, overladende hver Læser sin egen Dom, stræ-
ber at fremstille vor Skole fra de Synspunkter,
hvorfra jeg troede det vigtigt for Forældre at ses
Skolen, vigtigt for Skulen at ses af Forældre.

Skolens Bestemmelse og Undervisningens Diermed.

Allerede i Mands Minde havde Lolland og Falster twende a potiori saakaldede latiniske Skoler, den ene i Nakskov, den anden i Nykøbing. Af Disse blev den Første ved den almindelige, for Danmark evig vigtige og hæderfulde, Skolereform i Slutningen af Aaret 1806 foranvret til en Middelskole, hvis Bestemmelse og Indretning kan erfares af den om dette Slags Skoler ergangne Kongelige Forordning af 12 Debr. s. II. Nykøbing Skole derimod blev, formodentlig især formebest dengs belægning Beliggenheds Skyld, betydelig udvidet, og, da Herne Lolland og Falster nu ogsaa udgjorde et eget Stift, ophøjet til for Grenntiden at være dette Stifts Hovedskole, og som saadan forpligtet til at modtage de Disciple, der fra Nakskov Skole, efter at have der någet det bestemte Maal af Kunskaber, hertil dimitteredes; skjont Den isvrigt liggaa lidet, som noget andet Stifts Kathedralskole, blev dermed saa udelukkende bestemt for sit District, at Forældres Valg af hvad for en Skole i hele Riget De

vilde betroe deres Born til, derved skulde have lidt den allermindste Indskænking. Hensigten med den Undervisning, der her i Skolen gives, er ligeledes den samme, som ved samtlige katedrale eller andre fuldstændige lærde Skoler i Danmark og Norge, nemlig: at give den til Videnskaberne bestemte Yngling den Danne, som efter Nutidens Forbringer er fornoden til Studeringernes hensigtsrette Fortsættelse paa Universitetet, hvorhen de bertil modne Disciple, ligesom hidtil, af Rector lovformeligen demitteres. Heraf sees altsaa tilfulde, hvor upassende det Navn "Realskole" er *), hvorved man saa meget ofte finder de omformede eller forbedrede Lærde Skoler baade mundtlig og skriftlig betitlede, skjønt der til saadant Navn ikke er fra deres Side, i hvis Magt det dog stod at omdø:

*) Urigtigheden af denne Benævnelse bliver saa meget mere indlysende, naar man gaaer tilbage til Ordets Etymologie, som hidstriver sig fra den, idetmindste af Revisionsverket nocksom bekjendte, uheldige Distinction imellem Verbal- og Realkundskab, hvis Urimelighed allene hindrede Den fra at forvolde en virkelig Separation imellem Real- og Verhalskoler. Men denne Striid har forlængesiden uben farlige Folger lagt sig, og vore Skoler ere, til Held for vor Ungdomsdannelse, ikke blevet indskænket til bare Realier. Alligevel har det eensidige og sæve Navn af Realskoler ikke allene conserveret sig i Folkets Mund, men endog ynglet de i denne Forstand heel underlige Benævnelser af "realisere" og "Realisering."

be de omformede Skoler, givet mindste Anlebning. Dog for at Underviisningens Belgjerninger kunne udbredes til saa mange, som muligt, er der og tilladt hønnete unge Mennesker, som ej ere bestemte til akademiske Studeringer, Adgang til Skolen, saa at De tilliggemed de øvrige Disciple kunne nyde Underviisning i de almeennyttige Kundskaber, som ere echvert dannet Medlem af Samfundet uundværlige eller i det mindste gavnlige; ja endog besøge blot enkelte Fags Underviisningsstimer, uden derfor at være forbundne til at bivane de øvrige, der ej henhøre til deres Bestemmelse. Men hverken maa den Vihensigt, at gjøre Skolen tilgængelig for Ikkestuderende, i mindste Maade skade Hovedsiemedet og blive den muligst fuldkomne Opmaaelse deraf til Hinder; ikke heller finder nogen Nedfættelse af Skolepengene Sted, fordi en Discipel ikke besøger uden enkelte Læretimer; ligesom endelig og den, der ikke er bestemt til akademiske Studeringer, heller aldrig kan vente sig Adgang til nogen Gratistplads eller noget Stipendium ved Skolen.

Underviisningens Bestaffenhed.

Før at nære det bestemte Niemeed gives der Underviisning i følgende Sprog og Videnskaber; og rets ter Denne sig da ihenseende til Omfang efter den Tendenz, De som Læregjenstande i en Skole kunne have, og ihenseende til Methode efter den nyere Didaktiks ved Erfaring berigtede Principer.

1) Modersmaalet. Ved grammatiske og æsthetiske Undervisning heri søger Man at give Lærlingen Smag for og Færdighed i et rigtigt og skønt Foredrag, ligesom og ved Materiens logiske Behandling at væerne ham til en Orden i at tænke, uden hvilken der intet tydeligt og smukt Foredrag kan være muligt. Til den Enden læses og analyseres de bedste Monstere i alle Stilarter, foredrages og udvikles Sprogets og Stilens Theorie, samt anstilles i alle Klasser jevnlig passende praktiske Øvelser og egne Forsøg. I Grammatiken bruges min nylundkomne Haandbog. Til Læsning er de store og gode Hændlinger ved Malting, og Nahbecks Exempelsamling.

2) De gamle Sprog og klassiske Litteratur, ved hvis Studium man isærdeleshed har haave grundig Kunskabs Udbredelse og Smagens Dannelse til Viemeed. Fornemmelig har det latinske Sprog i alle Klasser det største Antal ugentlige Timer, og søger man i disse at bringe Disciplen til at læse og forstaae Det med Færdighed, scrive det med Rigtighed og Smag, samt endog i Autorernes Fortolkning at udtrykke sig i selve Sproget med saa megen Lethed, som det er muligt at opnaae. Til Læsning og Øvelse i Fortolkning vælges Verker af de berømteste Historieskribere, Filosofer, Salere og Digttere, eftersom De kunne passe sig til Klassernes Tarb. Og uden at være bunden til en vis Cyklus af Autores, seer man paa, at Lærlingen skal faae Indsigts og Styrke i Sproget,

og ikke blot kunne forstaae og explicere de forestrevne
Forfattere eller Steder af Disse.

3) Det græske Sprog drives en med blot Hensyn til den tilkommende Theologs Fornødenheder, men forneimmeligt for ved den græske Litteraturs Meſterverker at bevirke Smagens fuldkommene Uddannelse. Det Nye Testamente ansees en for nogen passende Skolebog; derimod begyndes med Jakobs Elementarbog, hvorfra saa strax skrides til Homer, derpaa til Xenofon Theofrast, Lukian eller Plutarch, og hvad andet man af den græske Litteraturs uendelig rige Skatte finder efter Omstændighederne passende. Slutning gjores helst med udvalgte Dialoger af Plato, en Anihologie af Hyll-, Elegie- og Odedigtere, samt En eller Anden af de fortinligste Tragedier. I Grammatik og Etymologie folges det Lennepſke System og især den Hemsterhuisvalckenaerske Konjugationstheorie *), hvormed der i kort Tid med megen Lethed vindes en ualmindelig Grad af Fasthed og tydelig Indsigt i Sproget. Haandbogen i denne Henseende er min mindre (nyest udgivne) græske Grammatik.

*) Ogsaa mod denne fortreffelige og eneste rigtige Fremgangsmaade gives der Dvivl eller Fordomme, som reiſe sig af Mangel paa behørig Kunckab til dens beviislige Værd, og af Lyft til hellere at følge det man eengang har lært, end studere sig ind i noget Nytt. Og dog er Dette saa saare let. Af min lille græske Grammatik og Registret til Jakobs Elementarbog kan man allerede gjøre sig denne Theorie og dens Unvendelse tilstrækkeligen bekjendt.

4) Det hebraiske Sprog drives i øverste Klasse med de unge Mennesker, som have bestemt sig til Theologiens Studium. Døgaa her undgaaes alle de forдум brugte Omveie og tidspildende Bidtsloftigheder. De fornødne Fundamentalier læres (i kort Tid og uden Vanskeligheder) efter min hebraiske Formlære; hvorpaa der til Øvelse i Læsning, Fortolkning og grammatiske Analyse vælges passende Stykker af det gamle Testamente, omrent saabanne, som indeholdes i Bartsch's hebräisches Lesebuch. Interpretationen er for det meeste grammatiske; den fuldstændigere Eregese overlaades Universitetet.

5 og 6) Af de nyere Sprog læres det Franske og Tyske. Talesførerdighed heri kan Skolen, ved det ringe Antal Timer, der kunne tilfalde disse Gjenstande, ikke forpligte sig til i nogen syndeelig Grad at fremstaffe; derimod sorges saavidt muligt for at tilveiebringe saavel Førerdighed i at læse og forståe Sproget, som Rigtighed i at skrive det. I det Franske bruges af den nederste Klasse Gedikes Læsebog med bens for Begynderen indrettede lille Grammatik; af den øverste derimod den ved Ideler og Nolte udgivne Samling af fortrinlige Stykke i den franske Literatur, samit Meidingers større Grammatik. I Tysken en lignende Samling, som fører Titel af: "Beispiele von allen Arten des deutschen prosaischen Styles," og som i Kjøbenhavn er eftertrykt, samt med fordansket Titel og et lidet Register forsynet af M. Møller.

Dernæst og Rambachs Ødeum. I Grammatiken benyttes Eilemans Lærebog.

7) Religionsundervisningen anstilles i de nedre Klasser efter Campes, i den øverste efter Niemeyers Lærebog; og er det Lærerens Bestræbelse, at Religionen ey skal blive den maskinmæssige Hukommelses, men i lige Grad Forstandens og Hjertets Sag. I Moralen følger Læreren sit eget System, hvis Hovedmomenter Disciplene have optegnet sig. Bibelhistorien læres efter Bisshop Blochs Haandbog heri og forsyner Religionslæren med Exemplar.

8 og 9) Historien og Geografiens læres fornemmelig efter Lærerens mundtlige Foredrag. Til Grundvold lægges, og til privat Repetition eller Forberedelse benyttes, i nederste Klasse Gallettis, Koseds og Munthes Lærebøger. I de tvende øvre Klasser bruges i Hædrenelandshistorien Suhms Udtog, i Geografiens Sommerfeldt, og i Universalhistorien for Fremtiden Gallettis større Lærebog. Ved idelig Gjentagelse og Examination søger Læreren at befæste Begivenhederne i Disciplenes Hukommelse, ligesom og Chronologien og Synchronismen ved Tabellers Hjelp. At Skolen ikke har Mangel paa gode Landkort har den Kongelige Direction forlængst forsøgt for. Ved den geografiske Undervisning stane Disse paa et Stativ stedse hele Klassen for Die.

10 og 11) Arithmetik læres i alle, Geometrie ikun i øverste Klasse. I begge Dels folges

Linderups Lærebog, bog med den Frihed, at Læreren, saa ofte han finder et andet Bevis eller en anden Gang i Materierenes Orden mere passende, lader Disciplene notere sig samme. Nederste Klasses arithmetiske Undervisning indskrænker sig til blot praktisk Regning, hvorhos dog Grundene til deres Fremgangsmaade heri gjøres dem saa tydelige, som det uden streng Beviusforelse er muligt. Ogsaa Hovedregning forsømmes ikke. I anden Klasse begynder Arithmetiken at behandles videnskabeligt, endstjort og der den praktiske Regning vedbliver. I tredie Klasse øves Disciplene fortrinslig i både arithmetiske og geometriske Problemers skriftlige Oplosning.

12.) Det Almoeennyttigste og Videværdigste af Naturhistorie og Naturlære, omtrent efter Funckes mindre Lærebog og Vieths physikalischer Kinderfreund, udgjør en ligesaa lærerig som underholdende Beskæftigelse for nederste, maaskee med Tiden og for flere Klasser.

13.) I Kalligrafien øves de nederste Klasser deels efter Sonnes kobberstukne, deels efter Skrive-lærerens egenhændige Forstifter. — Ogsaa Tegning er bestemt til at være Undervisningsgjenstand, saasnat Skolen kan være saa heldig, deri at erholde en duelig Lærermester.

15.) Endelig anvendes og en Time daglig paa Undervisning i Musiken for dem, som dertil maatte have Lyst og Unlæg.

Klasse- og Tideminddeling.

Den her omtalte Undervielsen meddeles nu i visse Klasser, hvorf af Hver har sine bestemte ugentlige Timer, skjent dog Klasseantallet hermed ej er saa begrænset, at der ikke jo, saafnart Omstændighederne fordre det, skulde blive i visse Fag tillagt en ny Klasse, saasom en 4de latinse, en 3de græske, en 2den tydsske Klasse. Hertil har Fordelingen været denne:

Læregjenstand.	Klasseantal.	Ugentlige Timer.
----------------	--------------	------------------

Det danske Sprog	3 Klasser	hver 4 Timer.
Det latinse	3	{ øverste Klasse 10 de andre hver 12,
Det græske	2	hver 4.
Det hebraiske	1	2.
Det franske	2	hver 3.
Det tydsske	1	3.
Religion	3	hver 3.
Hist. og Geogr.	3	hver 6.
Arithmetik	1	{ den nederste 5. de andre hver 2.
Geometrie	1	4.
Naturvidensk.	1	3.
Kalligrafie	2	{ første Kl. 5. anden Kl. 4.
Musik	3	2.

Den ordinære Skoletid er, foruden Musiktimerne, daglig 7 Timer, hvilket ved Læregjenstandenes Udværling og forskellige Grad af Vankelighed eller Læge

hed, ikke er saa trætende for Lærlingen, som det ved første Diekast maaskee kunde synes, især da der til Prisvatarbeide siden ikke er givens Mere, end hvad det i Tidmen er gjennemgaaet og vel forberedet. Til Recreational forunbes desuden efter hver 2 Timers Undervisning baade Formiddag og Eftermiddag en Pause af 10 Minuter, bestemte til at tilbringes i fri Luft med selvvalgte Øvelser eller Moerskab paa Legepladsen, der i slet Veir ogsaa kan være under Tag.

At fremsette hele Lectionstabellen vilde her blive for vidtløftigt, jeg vil derfor allene til Exempel anføre nogle Timer af en enkelt Dag. Saaledes har fra 8-9 1ste Klasse Religion, 2den Dans^t, 3die Græs^t; eller: 1ste Dans^t, 2den Religion, 3die Dans^t. Fra 9-10 alle Klasser Latin. Fra 10-11; een Klasse Historie, en anden Arithmetik, en tredie Frans^t; o. s. f.

Disciplin. Midler til at befordre Privatfliid. Omsorg for Sæ- deligheden.

Alt hvad en Skole, der ønsker at opfyldে sit Dicemeed, kan og bør kræve af sine Disciple, lader sig henføre under de to Hovedfordringer: Fliid og Orden i Forretninger; Reenhed og Anstandighed i Udforsel. Til disse Dyders Befordring og Ledligholdelse blandt Ungdommen kjender jeg fra Lærernes Side intet kraftigere, ja jeg kunde sige, intet andet Middel, end at

forbinde Strænghed med Humanitet, noisagtigt Opsyn med en liberal Omgangsmaade. Fra sin Plights Opfyldest bor ingen Lærerling, selv i mindste Maade, kunne upaaatalt undbrage sig, men heller ikke, naar han fra sin Side gør sig værdig dertil, savne hos sin Lærer den velvillige Omhu, til hvilken han aabenhjertig og uden Frygt kan betroe sig. Udskeieler forebygger et noisagtigt Opsyn, og befrier altsaa fra den Nødvendighed at bestraffe dem. Ere De allerede seete, da kan Intet saaledes sikre mod deres Gjentagelse, som den fastrolige Advarsel, der kan omstemme Hjertet. Denne skal derfor stedse blive vort første og ødlesteste disciplinariiske Middel. Men Vorekens Die naer kun saa fort udenfor Skoletiden og Skolestuen, og udenfor Samme stro: s dog saa ofte den Sæd, der siden her føder sit Ukrudt. Det bliver derfor vor indstændige Bon til nærværende Forældre, at De ved fornuftigt Opsyn og Omgang med deres Born ville samvirke med Skolen; til fraværende, at De ville anvende al deres Omhu paa, at faae deres Born indlogerede i saa gode Huse, at De ikke ere ganse overladte til sig selv, eller vel endog der kunde være udsatte for at geraade i slet Selskab og Forsyrelser. Over Sædernes Reenhed maae Skolens Lærere vaage strengere, end over nogen anden Ting i Verden. Ingen kan derfor vorde optaget blandt Lærlingenenes Tal, om hvis Sædelighed der kunde være grundet Marsag at twile, eller som rober nogen anstødelig Grad af Raahed og Mangel paa

Opdragelse; ligesom bet og vilde blive en Nødvendighed, at hvis en allerede antaget og i Skolen værende Discipels Usædelighed skulde være af den Art, at hans Gremzel var smittende og hans Selskab farligt for hans Meddisciple, maatte det Heles Bel foretækkes for den Enkeites, og den Skyldige, sjælent dog paa den saaansomste Maade, udvises af den Kreds, hvori hans Meerværelse kunde anrette saa meget Uheld.

Mindre Forseelser og saadanne, som ey robe en besmitten Sædelighed, straffes, naar et Vink eller en Grindring ikke vil frugte, helst med de naturlige Folger, som Geilens Beskaffenhed nærmest og rimeligt kan drage efter sig, s. Ex. at den Urolige separeres fra enhver Sidemand, at den Ureenlige bortvises for at komme anstændigere tilbage o. s. f. Legemlige Straffe haaber man skulde ikke nogensinde blive en Fornødenhed; den Discipel, der ikke kunde undvære dette Forbedringsmiddel, giver kun maadeligt Haab om sin Forbedring.

Uvidenhed om, hvad der bor gjøres og labes, kan aldrig blive nogen antagelig Undskyldning for en Discipel. Thi om end hans egen Følelse ikke kunde tilfusde sige ham Dette, saa ere Disciplenes Pligter fast, bestemt og tydeligen fremsatte i Skolelovene, hvilke ere til fornøden Esterretning ophængte i ethvert Læseværelse og tilstrækkeligen bekjendtgjorte enhver Discipel.

Ende:

Endelig er der til Sliids og Sædeligheds Vedligeholdelse endnu isærdeleshed foranstaltet følgende: Over Disciplenes Privatsliid, Orden og Opførel heldes af hver Lærer en Dagbog, hvorfra han ugentlig uddrager og i enhver enkelt Discipels Charakteerbog antegner det Bidnesbyrd, Denne i hans Lærefag og Timer har for hese Ugen fortjent. Denne Charakteerbog, hvis Indretning kan erfares af dens Fortale, hjembringes eengang hver Uge til Disciplenes Forældre eller dem, der staae i Dusses Sted, af hvem Den da, som rigtig forevisst, hvergang paategnes. Endelig holdes og af hver Lærer et Censurregister, hvori hver Discipel har sit Foliuim, paa hvilket der til bessente Tider indtegnes i 5 Rubriker en fuldstændig raisonneret Dom over hans Naturgaver, Skolesliid, Huusliid, Fremgang og Sædelighed. Af disse Censurregistre, der, saavste det forlanges, skulle forevises Skolens Forædte, blive de Domme uddragne, som indseres i den almindelige Skoleprotokoll, hvorefter alle Bidnesbyrd eller Testimonier i sin Liid udførdes. Saa meget mere vigtigt er det altsaa for enhver Discipel, at han vogter sig for, ingenstude at gjøre sig fortjent til nogen usørdeelagtig Note.

Skolens Lokal.

Stedet for vor Skoles Virksomhed er af den Bestaffenhed, at ingen Skole kunde ønske sig Det be-

dre, faa glæde sig ved at have dets Lige. Fra de ældste
 Tider lige indtil sidstafvigte Maymaanebs Begyndelse
 havde nemlig Nykøbing Skole været faa uheldig at
 have sit Lokal i den nederste Etage af Raadstuebygning-
 gen, som er en Sibefløj af Kirken og til mangt andet
 offentligt Brug kunde være saare tjenlig. For Sko-
 len derimod, især ved dens udvidede Virksomhed, var
 ikke allene Nummet her alt for indstreknet, men Sten-
 det overhovedet besværet med usordeligt Stien og
 andre Ubehageligheder, som det nu, da De ere hæves-
 de, ey er UImagen værd at udmale. Allerede et heelt
 Aar havde den Kongl. Direction været sysselsat med at
 fåsse Skolen en værdigere Bopæl og til dens Opførelse
 gjort de betydeligste Foranstaltninger, da en heldig
 Omstændighed med Det hævede de uoverstigelige Hin-
 dringer, som Krigen siden havde lagt i Veien for Ar-
 beidets Førerhæftelse, og der uventet frembød sig en
 Lejlighed til at faae en fuldkommen færdig, næsten nye
 og i alle Henseender fortreffelig Grundmurs Bygning,
 hvis Kjeb Hans Majestæt dersor og paa den Kongel.
 Directions Forestilling allernaadigst behagede at resol-
 vere. Herved var nu Den af de allervørste Hindrin-
 ger for Skolens Opkomst paa det Fuldkomneste hævet;
 og Den har nu til sin Disposition et rigeligt Antal
 rummelige, lyse og selv fortrinligen skønne og smaga-
 fulde Værelser. I Gaarden er ligeledes en bekvem
 Legeplads for Disciplene, hvad enten De i godt Veit
 ville more sig i den frie Luft, eller i slet Veit tage sig

fornoden Bevægelse i det dertil bestemte Skuar, hvor man efterhaanden skal søge at anbringe hvad der til at befordre en passende Grad af frivillig Gymnastik kunde være tjenligt.

Andre Fornsdenheder.

Næst Lokalet fortjener at mærkes de øvrige udvortes Foranstaltninger, der til Diemedets Opnaaelse her allerede ere gjorte, og efterhaanden mere og mere kunne ventes forøgede. Den vigtigste blandt disse er Skolets bibliotheket, der saagodtsom fra Ny af anlades, da den lille høistubetydige Samling Bøger, Skolen for dens Reserve eiede, blev af den Kongl. Direction enbnu i Aaret 1806 forsynet med et Grundlag af en 400 Bind nye og udvalgte Werker, fornemmelig i Filologie og Historie, for hvis bestandige Formereelse der vist og for Fremtiden vil blive sørget. Om de Landkort, hvormed Skolen tilstrekkeligen blev forsynet er ovenfor taelt. Ewende Globet eiede Den allerede.

En anden sørdeles nyttig Foranstaltung til at udbrede og vedligeholde Litteraturkundskab iblandt Lærerne er den, at der for Skolens Negning holdes saadanne vigtige kritiske og lærde Journaler som den Hallese Allgemeine Litteraturzeitung, Gutsmuths pädagogische Zeitschrift o. d.

Til Hornodenheder af en anden Art kan henregnes det ikke ubetydelige Inventarium, Skolen allerede har anskaffet sig af nye Stole, Kathedre, Bente og Kraae Borde, Tavler og Stativer, Kullgardiner, og andre Ting, baade til Nutte og Prydelse. Isærdeleshed fortjener at nævnes et Uhrværk, hvorefter alle Skolens Sysler rette sig og Timeundervisningen altsaa kan gaae med en Akkuratesse, der ved at følge Wyens Klokke, som desuden er for langt borte, vilde være en Umulighed.

Bestyrelse og Lærerpersonal.

Skolen bestyres, som sædtil, af dens Rector efter de Forholdsregler, der ham fra den Kongel. Direction for Universitetet og de lærde Skoler enten jalmindelighed ere eller efterhaanden i hvert enkelt Tilfælde vorde meddeelte. Denne Meddeelse skeer igjennem Stiftsovrigheden, der, som Skolens Ephorer eller Inspection, ligeledes have at indsende eg, om de finde det fornødent, med Erklæring at ledsage alt, hvad der af Rector paa Embedsvegne forestilles eller indberettes Directionen; og ivrigt skulle have Indseende med, at Alting udføres i Overensstemmelse med de derom givne Anordninger.

Undervisningen besørges for nærværende Tid af følgende kongelig bestalte offentlige Lærere: Rector Bloch underviser den øverste danske, øverste

latinske, begge de græske; samt den hebraiske Klasse. Adjunkt D. Lund besørger Religionsundervisningen i alle Klasser, læser Latin med 1ste Klasse, og over den øverste Klasses nederste Afdeling i den latinske Stil. Adjunkt Nyholm er for alle Klasserne Lærer i His storie og Geografske, samt for 1ste og 2den i Modersmaalet. Adjunkt Betz giver de dertil bestemte Klasser Undervisning i de levende Sprog, samt 2den Klasse i det Latiniske. Som extraordinair Forretning er ham tillige overdraget Veiledning i Kalligrafien, der ellers ved en Timelærer skulde været besørget. Adjunkt J. F. Lund har Mathematikens og Naturvidenskabernes Fag i samtlige dermed fysselsatte Klasser. Af antagne Timelærere har Skolen for nærværende Tid ikke flere, end Organist Hagenstrom, som anfører de Disciple, der til Instrumentalmusiken maatte befindes oplagte.

Om Undervisningens Fremgang og den derved brugte Methode i hver Specialklasse er det Pligt for hver Lærer især at indgive en maanedlig Endberetning, hvorfra quartaliter tilstilles den Kongel. Direction Afskrifter.

Pengevæsen. Stipendier.

Skolens Dekonomie bestyres i noieste Overensstemmelse med den "angaaende Bestyrelsen af de lærde Skolers Pengevæsen samt Regnskabsføringen ved

Samme" under 12 Dec. 1806 allernaadigst ergangne Placat. Forholdsordres og Resolutioner for specielle Tilfælde meddeles af den Kongelige Direction. Skolens faste Indtægter ere de samme som hidtil, og bliver tillige Alt, hvad der tilforn er henlagt til Lærernes Lønning, paa Kirkeaccidenzerne eller Chorbegruindkomsterne nær (som ere overladte Byens Almueskole), taget til Indtægt for Skolecassen, hvorfaf igjen Lærerne lønnes med fast Gage. Desuden er denne Kasses Indkomster formerede med de Introduktions- og Skolepenge, som af Skoledisciplene man betales, og hvoraf aldeles Intet tilfalder enten Rector eller nogen anden Lærer. Men da Skolens Indtægter endda alligevel ikke ere tilstrækkelige til at bestride alle de Udgifter, som dens udvidede og forbedrede Indreining nødvendigen udkræver, saa bliver Den isvrigt stedse understøttet med det Manglende fra den til dette Dineeed, (saavel som og til et Increment-, Pensions- og Gageforbedrings-Fond) under 22 Maj f. A. allernaadigst oprettede almindelige Skolefond.

Samtlige private Legater og Donationer beholde urokket den af Fundatorerne eengang gjorte Bestemmelse, og kan Stipendicapitalen overhovedet snarere ventes forøget, end formindsket. Kun saalænge, til Hans Majestæts allernaadigste Bestemmelse angaende Stipendiernes hensigesrette Fordeling udkommer, er det ikke tilladt at foreslæ ge enten Optagelse af nye Stipendiatører eller Forøgelse af Stipendier for dem, der hidtil

Havre haft Samme. Men imidlertid have alle de Disciple, som under den forrige Indretning vare i Skolen, beholdt de dem eengang tillagte Beneficia; og hvad der af Stipendiisummen overskod, er paa Directionens udtrykkelige Befaling separeret fra den øvrige Skolekasse og henlagt, indtil Det efter den forventende nye Stipendianordning kan vorde hensigtst rigtigent anvendt. De fra Nakskov Skole her hid komne Disciple have sammestedsfra, i Over eensstemmelse med Forordningen om Middelskolerne, ligeledes for det Forste beholdt deres hidtil havte Stipendier. For samtlige Stipendiarier er af den dem tilkommende Sum oplagte til deres Understøttelse ved Akademiet efter Omstændighederne enten det Halve eller $\frac{2}{3}$. Endelig ere og de i Dronning Sophie Amalias Legat dertil bestemte 75 Rdlr. aarlig blevne anvendt til de nødvendigste Skolebøgers Anstøffelse for fattige og trængende Disciple.

Vilkaar for nye Disciples Optagelse.

Efterat saaledes de vigtigste Punkter af Skolens Organisation ere forteligen fremstillede til Almeinfundskab, kan det endnu fornødes, at de Forældre, som finde Indretningen saa over eensstemmende med deres Ønsker, at de ikke betænke sig paa at hid sætte deres Børn, dog i Forvejen qjerne ønskede sig be-

stent Underretning om, hvad for Kunskaber den intredende Discipel nødvendigen bør besidde, samt hvad andre Vilkaar han, for at kunne optages, bør opfylde. Denne Underretning bør her altsaa heller ikke savnes.

Den ordinaire Optagelsestermin er hvært nyt Skoleaars Begyndelse, den 1ste Oktober, inden hvilken Tid altsaa Bedkommende ville behage, saa bestids at anmeldte deres Forlangende for Skolens Rektor, at han kan have ansat og fuldfort de anmeldte Unglinges Examination forend Undervisnings nye Cursus tager sin Begyndelse. Hvorvidt der udenfor den Tid kan bevilges nogen Undtagelse, beroer paa Omstændigheder, som her ej endnu med Bestemthed kanne angives *).

Er et ung Menneske allerede af den Alder og har de Forkunskaber, at han kan attræe En af de høiere Klasser, da maae han i alle didhenhørende Fag, fornemmelig i de gamle Sprog, have bragt det til den Sikkerhed og Førerdighed, at Klassens Under-

*) Kun for dette Year forvolde Omstændighederne heri en lidt Undtagelse, saa at der indtil Midten af Oktober og i Nødsfald endnu noget sildigere kan vorde optaget nye Disciple. Man ville imidlertid saa tidlig muligt derom tilstille mig fornøden Anmælelse.

viisning en for hans Skylb skal vorde standset eller forsinket. Hvad han i een eller anden Deel skulde mangle, maae han sørge for at kunne ved tagen privat Veiledning indhente *). De, som derimod kun skulle indtræde i Begyndelsesklassen, bør idet mindste kunne med Lydelighed og Førdighed læse Danck, samt forstaae hvad der ikke overstiger den Alders Begreber i almindelighed, saaledes at de efter Læsningen kunne gjøre Nede for hvad det var, De læste; fremdeles: kunne skrive med en temmelig Grad af Rigtighed og Førdighed hvad der i Modersmaalet tilsiges dem, saavel med latiniske som med danske Bogstaver; endelig bør De og kunne uden formeget Anstod regne de fire Specier i hele Tal. Foruden disse Kund-

*) En Anmærkning holder jeg det ved denne Beilighed nødvendigt at gjøre: Mange Forældre staae i den Formening, at det, for at befordre deres Børns Fremgang, er nødvendigt eller gavnligt, at holde til Disse en Manuducteur eller Privatlærer, (der ofte blot er en anden ældre Discipel), som skal gjens nemgaae dem, hvad de paa Skolen en riktig have fasset. Men ugerne vilde jeg, at dette Uvoesen skulde faae Indpas i Skolen; og jeg kan saa meget mindre undlade at advare berimod, som en mangeaaarig Erfaring har overbevist mig om, at det gjerne vare de sletteste Disciple, der behøvede saadan Erfterhjælpning. Men den er aldeles usorneden, Den Undervisning, der gives i Skolen, er i Det og Alt

Skaber bør enhver, som ønsker at vorbe optaget i Skolen, ogsaa fra Sædelighedens Side være hertil værdig, og ikke bære Præget af anfædlig Raahed og Mangel af Opdragelse, eller være skyldig i Noget, som kunde for hans Meddisciples Moralitet have farlige Folger. — Den Alder, enhver Ind-

indrettet efter hver Klasses Fællevne, altsaa fuldkommen tilstrækkelig. Og kan en Discipel ej følge Den med sine tanker, da mangler han enten fornædent Genie eller fornæben Opmærksomhed, og Ingen af Delene kan hin privat Veiledning give ham. Evertimod skader Den ham gemeentlig i begge Henseender: først, fordi Den hindrer hos ham den Selv-virksomhed, der til Evnernes Uddannelse er saa yderst vigtig; og dernæst, fordi Den gjør ham sorglos og uopmærksom ved den Undervisning, der gives i Skolen, og dog i almindelighed maa supponeres at være bedre, end den private Efterhjælpning. Vist nok kunde der gives Tilfælde, hvor jeg vilde billige, ja maaßke endog tilråbde Benyttelsen af privat Veiledning, saasom naar en Discipel enten var i et enkelt Fag saa langt tilbage, at han for en fort Tid behøvede Hjælp for at indhente de Øvrige i Klassen, eller var saa upaalidelig, at han Intet udrettede med mindre der med hans Privatsliid holdtes bestandig et Slags ansporende Opsyn, men for at kunne forebygge Misbrug og forbærelig Unvendelse af den private Hjælp, ønskede jeg dog, at Samme aldrig toges, uden mit Vidende eller foregaaende Overlæg med mig.

ædende maa have opnaaet, er 10 Kar; idet mindste maa der ikke flettes. Mæget i.

Bed Indtrædelsen erlægges til Skolekassen imod Regnskabsførerens Kvittering Introductionspenge 5 Rdtr., og desforuden i Skolepenge aarlig 20 Rdtr., er paa Anfordring quartaliter forud betales; dog med den Indskrænkning, at naar Forældre paa samme Tid have flere Sønner i Skolen, betales for den anden ikke 15 Rdtr., for den tredie 10 Rdtr. og for flere end tre Intet. Fra Forpligtelsen til at betale Skolepenge ere indtil videre, og paa Directiens nærmere Approbation ogsaa De undtagne, hvis Forældre eller Værger kunne fremstælle paalidelige og af vedkommende Dyrighed attesterede Beviser for deres Uformuenhed.

Samtlige Disciple, som før Skolens Reform vare i Samme, vedblive fremdeles at nyde Underviisningen uden Betaling. Det samme Beneficium beholder ogsaa de unge Mennesker, som indsættes i Skolen efterat have iforveien nydt fri Underviisning i en anden lærb Skole, ligesom de og fritages for at erlægge de befalede Indtrædelsespenge.

Saa Meget vil, haaber jeg, være tilstrækkelig saavel til at give dem, der maatte ønske det, et almindeligt Begrebet om Nykøbing Skoles nærværende Indretning og Beskaffenhed, som og til at overbevise dem, der ej kende de nyere Skoleforbedringers Vand, om, hvor aldeles den med de lærde Skoler foretagne Reform stemmer med en sund Pædagogiske og en cultiveret Tidsalders liberale Forderinger.

Nu staar altsaa Kun tilbage, at anmeldte den Skolehøitid, der har givet Anledning til disse Bladets Offentliggjørelse:

"Onsdagen den 1te October og følgende Dage holdes i Nykøbing lærde Skole den offentlige Mars-Eramen. Til at bivaane Samme indbydes herved Disciplenes Forældre, Børger og Bølgjere, samt enhver anden Vibenskabernes Elsker, som vor Skoleungdoms Fremgang maatte interessere." Og for at Enhver isaaftald kan vælge, Hvem og Hvad Han kunde finde mest Forståelse i at høre, vedfojes her Forstegnelsen over hvad for en Klasse og hvad for en Gjenstand der dagligen præcis til de bestemte Tider foretages. Den fastsatte daglige Examinationstiid er nemlig fra Kl. 8-12 Formiddag og fra 2-5 Eftermiddag. Stedet er den store Sal i Skolegaarden.

den Etage. For dem endeligen, som ej kjende Specialklassernes Indretning, anmærkes det endnu til besagelig Efterretning, at i Græsk og Franſk er 2den Klasse den overste; Geometrie, Tydſt og Hebraisk anives allene af overste, Syſik allene af nederste læſiske Klasse.

Nykjøbing lærde Skoles Examen
i Oct. 1808.

Dagen.	Mundtlig Prove.	Skriftlig Prove.
2 Octbr. Formiddag.	{ Latin 3 Klasse Arithmetik 3.	Danſk 2 Kl.
Eftermiddag.	Latin 2	Franſk 2.
3 October Form.	{ Latin 1 Historie 1	Danſk 3.
Efterm.	{ Græſk 2 Græſk 1	Arithmetik 2.
4 October Form.	{ Religion 3 Franſk 2	Danſk 1.
Efterm.	Historie 2	Geometrie
5 October, Form.	{ Græſk 1 Geograſie 1	Tydſt.
Efterm.	{ Geometrie Hebraisk	Kalligrafie 2 og 3.
17 October Form.	{ Religion 2 Geograſie 2	Latin 3.
Efterm.	Historie 3	Arithmetik 1.

18 October	$\begin{cases} \text{Danse } 3 \\ \text{Tydse } \end{cases}$	Kalligrafie 1.
Form.		
Efterm.	$\begin{cases} \text{Geografie } 3 \\ \text{Danse } 1 \end{cases}$	Latin 3.
19 October	$\begin{cases} \text{Religion } 1 \\ \text{Danse } 2. \end{cases}$	
Form.		
Efterm.	Franse 1.	

De paafølgende Dage den 20de, og 21de De
anvendes for en Deel paa Nyankommendes Exam
ination, ihenseendetil hvilken Vedkommende forind
vilde behage i Tide at correspondere med Skoler
Rector,
